

Styrning och ledning för hållbar utveckling i kommuner och regioner – Vägledning för genomförandet av FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling

Remiss från Svenska Institutet för Standarder (SIS)

Remisstid den 26 augusti 2020

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Katarina Luhr anför följande.

Ärendet

Svenska Institutet för Standarders kommitté Hållbara städer och samhällen (SIS/TK 588/AG 03) har utarbetat ett förslag till svensk nationell standard med syfte att ge kommuner och regioner vägledning i arbetet med att integrera och förstärka hållbar utveckling i sin ordinarie styrning och ledning samt främja samverkan för att bidra till att uppfylla Agenda 2030.

Standarden behandlar olika delar: utgångspunkter för hållbarhetsarbetet i kommuner och regioner, kommuner och regioners olika behov, förutsättningar, utmaningar och möjligheter när det gäller att bedriva ett hållbarhetsarbete samt den roll som politiken, förvaltningen, verksamheterna och andra intressenter spelar i genomförandet.

Standarden identifierar, med utgångspunkt i en modell som tagits fram av OECD, följande komponenter som centrala för genomförandet av Agenda 2030: politiskt åtagande, integrerade arbetssätt, samordning av styrdokument och organisation, uppföljning och utvärdering långsiktighet, global påverkan, lokal och regional delaktighet samt intressenters delaktighet.

Standarden innehåller en beskrivning av ett tillvägagångssätt som utgår från modellen Planera-Genomföra-Följa-upp-Förbättra (PDCA – ”Plan-Do-Check-Act” på engelska). PDCA-modellen beskriver en iterativ process som organisationer kan använda för att uppnå ständig förbättring. Processen beskrivs som ett målorienterat hållbarhetsarbete.

I korthet innebär det målorienterade hållbarhetsarbetet att kommunen/regionen formulerar ett antal hållbarhetsmål med koppling till målen i Agenda 2030. Utifrån hållbarhetsmålen identifieras så kallade hållbarhetsuppdrag för genomförandet, samt hållbarhetsindikatorer för uppföljning och utvärdering. Hållbarhetsmålen, -uppdragen och -indikatorerna integreras i kommunens/regionens ordinarie styrning och uppföljning, genom budget eller andra styrdokument samt uppföljningar som tertiärrapporter och verksamhetsberättelse. I arbetet ingår också att avsätta och prioritera resurser för hållbarhetsuppdragen.

Uppföljning och analys beskrivs som en central del i det målorienterade hållbarhetsarbetet. Exempelvis föreslås tillsättandet av en uppföljnings- och analysgrupp med representanter från relevanta förvaltningar och bolag, som ska säkerställa att hållbarhetsresultaten sprids i hela organisationen.

Förslaget har remitterats till staden för yttrande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret ser positivt på en svensk nationell standard som syftar till att ge Sveriges kommuner och regioner vägledning i arbetet med hållbar utveckling. De framhåller dock att de gärna ser en utveckling av standarden utifrån hur synergier och hävstångseffekter kan skapas mellan de olika målen.

Mina synpunkter

Jag ser mycket positivt på denna typ av stöd för kommuner och regioner i arbetet med FN:s globala mål inom Agenda 2030. Det finns alltid en utmaning i arbetet med styrning och uppföljning och då agendan ska integreras inom hela organisationen kan en standard för hur frågorna kan hanteras vara ett bra stöd för att underlätta detta arbete. Standarden möjliggör för kommuner och regioner att istället för att uppfinna hjulet på nytt kunna ta del av gemensamma metoder och processer som för arbetet med hållbar utveckling framåt. På så vis kan kommuner och regioner fokusera mer på det faktiska innehållet i sitt arbete med Agenda 2030.

Vi i den grönbå majoriteten har höga ambitioner för arbetet med Agenda 2030 och ett omfattande arbete pågår därför i staden inom alla verksamhetsområden. Det är därför glädjande att stadsledningskontoret kunnat konstatera att det arbete som hittills skett i staden för att integrera Agenda 2030 i ordinarie processer stämmer väl med det arbetssätt som beskrivs i den föreslagna standarden.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Stockholm den 19 augusti 2020

KATARINA LUHR

Bilaga

Styrning och ledning för hållbar utveckling i kommuner och regioner –
Vägledning för genomförandet av FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden Jan Valeskog och Kadir Kasirga (båda S) och borgarrådet Clara Lindblom (V) enligt följande.

Vi välkomnar förslaget till vägledning för kommuners och regioners arbete med att integrera och förstärka arbetet med Agenda 2030. Vi instämmer i att hållbarhetsmålen måste integreras i kommunens ordinarie styrning och uppföljning genom budget och andra styrdokument såsom tertialrapporter och verksamhetsberättelser. Vi håller också med om det centrala i att avsätta och prioritera resurser för förändringsarbetet.

Borgarrådet menar i sina synpunkter att den grönbåa majoriteten har höga ambitioner för arbetet med Agenda 2030 och att vägledningen är i linje med stadens befintliga arbete. Vi delar inte den bilden. Tvärtom har vi de senaste åren sett hur majoriteten fört en politik som i många fall gått stick i stäv med efterlevnaden av Agenda 2030.

Som exempel kan nämnas hur majoriteten skurit ner på stadens arbete för social hållbarhet, demokrati och mänskliga rättigheter. Vägledningen framhåller vikten av kunskap och kompetens i genomförandet av Agenda 2030. Med det grönbåa styret är dock viktiga kompetenshöjande funktioner och resurser borttagna. Styrningen har försvagats i och med att inriktningsmål som rör jämlikhet, jämställdhet och barns rättigheter är strukna ur budget vilket försvårar uppföljningen i stadens ordinarie styr- och ledningssystem.

Gång på gång ser vi också hur det grönbåa styret bortser från Agenda 2030 i framtagandet av andra centrala styrdokument. Till exempel hade det grönbåa styrets nya program för upphandling och inköp inga skrivningar om hur stadens upphandlingar och inköp ska bidra till efterlevnaden av Agenda 2030 målen. Något som kommunstyrelsens råd för Agenda 2030 och vi i den rödrosa oppositionen kritiserat. Vägledningen nämner specifikt hållbar upphandling som ett verktyg att närma sig målen i Agenda 2030, ändå nämns detta enbart med några korta ord i det grönbåa styrets förslag på upphandlingsprogram, efter att vi påtalat bristen i remissrundan.

Det grönbåa styret har också infört en rad reformer som tar oss i motsatt riktning som Agenda 2030:s uppsatta mål. Som exempel är rätten till ekonomiskt överkomliga bostäder central i Agenda 2030:s mål 11 om hållbara städer. Genom det grönbåa styrets utförsäljningar av allmännyttan riskerar dock stadens billigaste hyresrätter att gå förlorade för de som skulle behöva de som mest. Det är inte hållbart i en stad där över 80 000 människor är aktivt bostadssökande och där allt färre har råd att efterfråga en bostad. De som drabbas hårdast är naturligtvis de med lägst inkomster, ofta kvinnor och utrikesfödda, men också pensionärer, sjukskrivna och unga vuxna som behöver flytta hemifrån. Ensamstående mammor som lämnat en våldsamt relation är en särskilt utsatt grupp som växer inom gruppen i osäkra boendeförhållanden vilket innebär att utförsäljningarna även motverkar mål 5 om jämställdhet mellan kvinnor och män.

En förutsättning för att staden ska kunna integrera arbetet med Agenda 2030 är ett tydligt politiskt ledarskap kombinerat med reella resurser. Den ambitionen saknar vi hos den grönbåa majoriteten.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande gjordes av Jan Valeskog, Kadir Kasirga och Catharina Piazzola (alla S) och Clara Lindblom och Rashid Mohammed (båda V) med hänvisning till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Sissela Nordling Blanco (Fi) med hänvisning till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Svenska Institutet för Standarders kommitté Hållbara städer och samhällen (SIS/TK 588/AG 03) har utarbetat ett förslag till svensk nationell standard med syfte att ge kommuner och regioner vägledning i arbetet med att integrera och förstärka hållbar utveckling i sin ordinarie styrning och ledning samt främja samverkan för att bidra till att uppfylla Agenda 2030.

Standarden behandlar olika delar: utgångspunkter för hållbarhetsarbetet i kommuner och regioner, kommuner och regioners olika behov, förutsättningar, utmaningar och möjligheter när det gäller att bedriva ett hållbarhetsarbete samt den roll som politiken, förvaltningen, verksamheterna och andra intressenter spelar i genomförandet.

Standarden identifierar, med utgångspunkt i en modell som tagits fram av OECD, följande komponenter som centrala för genomförandet av Agenda 2030: politiskt åtagande, integrerade arbetssätt, samordning av styrdokument och organisation, uppföljning och utvärdering långsiktighet, global påverkan, lokal och regional delaktighet samt intressenters delaktighet.

Standarden innehåller en beskrivning av ett tillvägagångssätt som utgår från modellen Planera-Genomföra-Följa-upp-Förbättra (PDCA – ”Plan-Do-Check-Act” på engelska). PDCA-modellen beskriver en iterativ process som organisationer kan använda för att uppnå ständig förbättring. Processen beskrivs som ett målorienterat hållbarhetsarbete.

I korthet innebär det målorienterade hållbarhetsarbetet att kommunen/regionen formulerar ett antal hållbarhetsmål med koppling till målen i Agenda 2030. Utifrån hållbarhetsmålen identifieras så kallade hållbarhetsuppdrag för genomförandet, samt hållbarhetsindikatorer för uppföljning och utvärdering. Hållbarhetsmålen, -uppdragen och -indikatorerna integreras i kommunens/regionens ordinarie styrning och uppföljning, genom budget eller andra styrdokument samt uppföljningar som tertialrapporter och verksamhetsberättelse. I arbetet ingår också att avsätta och prioritera resurser för hållbarhetsuppdragen.

Uppföljning och analys beskrivs som en central del i det målorienterade hållbarhetsarbetet. Exempelvis föreslås tillsättandet av en uppföljnings- och analysgrupp med representanter från relevanta förvaltningar och bolag, som ska säkerställa att hållbarhetsresultaten sprids i hela organisationen.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 15 juni 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Enligt kommunfullmäktiges budget ska Stockholms stad vara ledande i genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 på lokal nivå. Agendan ska vara ett stöd för att

utveckla stadens arbete för social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet. Budgeten anger också att arbetet ska ske inom ordinarie processer.

Stadsledningskontoret ser positivt på Svenska Institutet för Standarders initiativ att ta fram en svensk nationell standard med syfte att ge kommuner och regioner vägledning i arbetet med att integrera och förstärka hållbar utveckling i sin ordinarie styrning och ledning samt främja samverkan för att bidra till att uppfylla Agenda 2030.

Stadsledningskontorets samlade bedömning är att den föreslagna standarden kan ge bra hjälp och stöd att strukturera ett systematiskt hållbarhetsarbete i kommuner och regioner.

Stadsledningskontoret konstaterar att det arbete som hittills drivits i Stockholms stad för att integrera Agenda 2030 i ordinarie processer stämmer väl med det arbetssätt som beskrivs i den föreslagna standarden.

Stadens Vision 2040 tar avstamp i Agenda 2030s hållbarhetsmål, och en koppling görs mellan kommunfullmäktiges inriktningsmål och målen i agendan. I visionen redovisas stadens långsiktiga mål, vilka utmaningar staden står inför samt strategier för en långsiktig och hållbar utveckling.

Stadens integrerade system för styrning och uppföljning (ILS) säkerställer att genomförande och uppföljning sker på adekvat nivå. Kommunfullmäktige fastställer årligen budget för staden, med inriktningsmål, mål för verksamhetsområdet, indikatorer som mäter måloppfyllelsen samt aktiviteter som ska bidra till att målen uppfylls. Budgeten är överordnad och styrande för stadens alla verksamheter. Övriga styrdokument är underordnad budgeten. Uppföljning av kompletterande styrdokument inordnas i kommunfullmäktiges budget eller i nämndens/bolagets verksamhetsplan.

Under 2020 tas en hållbarhetsrapport fram som syftar till att följa upp Vision 2040 och målen i Agenda 2030. Rapporten tas fram av stadsledningskontoret i nära samarbete med målansvariga nämnder och bolag, vilket kan liknas vid den analysgrupp som beskrivs i den föreslagna standarden. Hållbarhetsrapporten kommer att utgöra ett viktigt underlag för gemensamma prioriteringar och identifiering av åtgärder för att främja hållbarhetsarbetet, vilka kan inarbetas i budget och/eller nämnders och bolagsstyrelsers verksamhetsplaner.

Stadsledningskontoret konstaterar slutligen att det kommunala uppdraget i stort är ett hållbarhetsuppdrag, och att det arbete som sker i ordinarie verksamhet i många delar är i linje med de globala målen. Den stora möjligheten men också utmaningen som stadsledningskontoret ser i ett hållbarhetsarbete utifrån Agenda 2030 är hur detta ramverk kan bidra till att identifiera synergier och hävstångseffekter mellan de olika målen, och på så vis bidra till att växa upp hållbarhetsarbetet. Stadsledningskontoret skulle gärna se en utveckling av standarden utifrån detta perspektiv.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen anser remissen besvarad i enlighet med vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.